

функціонує така система колективної оборони, яка може забезпечувати безпеку для великої кількості країн.

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

*Супрунчук Юлія Олександрівна,
викладач кафедри іноземних мов Житомирського
військового інституту імені С. П. Корольова*

У процесі реформування Збройних Сил України у напрямку наближення до стандартів держав-членів НАТО, поглиблення міжнародного військового співробітництва, що передбачає практичну взаємодію з різними родами військ Альянсу виникла потреба в покращенні якості підготовки висококваліфікованих військових спеціалістів, які на належному рівні володіють як рідною, так і іноземною мовами. Високий рівень мовленнєвої компетентності потрібен їм як при виконанні спільних з НАТО завдань забезпечення колективної безпеки, так і вирішенні різних завдань в інтересах національної безпеки і оборони України. Саме тому набуває важливого значення питання щодо формування мовленнєвої компетентності курсантів в аспекті їх професійної підготовки.

Вища освіта скерована на формування фахової культури, важливими складовими якої, безумовно, є мовленнєва компетентність та комунікативна досконалість. Здобуття вищої освіти передбачає необхідність опанування поняттєвою сферою обраної спеціальності, вербально представленою засобами національної термінології (системою термінів у двох взаємопов'язаних сферах її існування: фіксації та функціонування) і діловою фразеологією професійного спілкування у її парадигматичних й синтагматичних зв'язках. Таким чином, два функційні стилі літературної мови - науковий та офіційно-діловий - у їх

сучасному стані і складають предмет навчання мови спеціальності у закладах вищої освіти.

Становлення майбутнього військового фахівця потребує від курсанта глибокої лінгвістичної освіченості, оскільки мовлення у їх подальшій практичній діяльності виступатиме джерелом і носієм інформації, засобом впливу й переконання, а тому обов'язково має бути нормативним і досконалим. Мовленнєва компетентність майбутнього військового спеціаліста виявляється у різних формах спілкування: усне й писемне мовлення, внутрішнє і зовнішнє, діалогічне, монологічне й полілогічне, повсякденне (побутове) і професійне, підготовлене й непідготовлене (спонтанне) тощо. Так, фахівці, працюючи з різними джерелами професійної інформації та складаючи різноманітні тексти й документи, шукають і мають віднайти нормативні та найдоцільніші мовні засоби для адекватного вираження результатів свого мислення, надання рекомендацій та пропозицій. Писемне мовлення фахівця має відповідати всім сучасним чинним нормам і, як правило, передавати знання, сприяючи переходу їх у переконання. Відтак, кожному курсантові конче необхідно досягти високої і мисленнєвої, і загальної, і фахової, і комунікативної, і мовної/мовленнєвої культури. Усне і писемне мовлення фахівця за змістом має бути науковим, об'єктивним, переконливим, а за формою – логічним, цивілізованим, яскравим, відповідним до чинних норм національної мови. Переконливості можна досягти завдяки бездоганному володінню насамперед мовою спеціальності, що неможливе без знання фаху та мовних норм на всіх рівнях її ієрархічної системи¹¹⁰.

Завдання вищої школи – готувати фахівців нової генерації: кваліфікованих, грамотних, мовнокомпетентних, які б досконало, ґрунтовно володіли літературною мовою у повсякденно-професійній, офіційно-документальній сфері, зокрема набули навичок комунікативно виправданого використання засобів мови, оволоділи мовою конкретної спеціальності, фаху.

¹¹⁰ Дем'янюк А. А. Мовна і мовленнєва компетентність як невід'ємна складова й обов'язкова ознака освіченості та професіоналізму. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2009. Вип. 18. С. 156-167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apyl_2009_18_23.

Акцент переноситься з традиційної настанови – засвоєння відомостей про літературні норми усіх рівнів мовної ієрархії – на формування навичок професійної комунікації, студіювання особливостей фахової мови, на розвиток культури мови, мислення і поведінки особистості¹¹¹.

Отже, мовленнєва компетентність майбутнього офіцера передбачає наявність наступних ознак: наявність глибоких професійних знань, володіння понятійно-категоріальним апаратом та певною специфічною термінологією з окремо взятої дисципліни, досконале володіння мовою, обраною для спілкування; вміле застосування різних мовних стилів, жанрів відповідно до місця, часу, обставин, статусних характеристик партнера по спілкуванню; здатність виділити з розмови ключову думку, позицію; спроможність сприймати, аналізувати та використовувати інформацію цілеспрямованого та профільного спрямування; опанування інтерактивними та цифровими технологіями, характерними ознаками яких є активне діалогічне спілкування між кількома комунікаторами, миттєва реакція на інформацію; володіння основами риторичних знань та вмінь; уміння швидко оцінювати комунікативну ситуацію і на високому професійному рівні планувати подальшу стратегію і подальші дії¹¹².

Проте, мовленнєвій складовій професійної підготовки курсантів надається недостатнє значення, саме тому важливо зазначити необхідність активізації процесу формування мовленнєвої компетентності як складової професійної підготовки майбутніх військових фахівців. Адже, мовленнєва компетентність є однією з провідних ознак професійності, а її становлення є одним з головних завдань професійної підготовки майбутнього офіцера та стає запорукою його подальшого особистісного та професійного розвитку.

¹¹¹ Бабишена М.І. Дотримання культури мовлення курсантів у процесі вивчення української мови (за професійним спрямуванням). URL: http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_60/38.pdf.

¹¹² Соколіна О. В. Мовленнєва компетентність як складова професійної підготовки майбутніх офіцерів. URL: miljournals.knu.ua/index.php/zbirnuk/article.